

Màrius Rubiralta

Secretari general d'Universitats

«Ara optem pel model de les beques salari, que permeten un nivell adequat de subsistència»

Rector de la UB fins al 2008, va acceptar el càrrec de secretari d'Estat d'Universitats en el nou Ministeri de Ciències i Innovació. Ara Universitats ha tornat al Ministeri d'Educació

Pregunta: ¿Què el va impulsar a deixar el càrrec de rector de la UB per acceptar el de secretari d'Estat d'Universitats?

Resposta: La invitació a formar part d'un govern que tenia la idea de traspasar el coneixement universitari, a través del procés d'investigació i innovació, a un nou Ministeri, el de Ciència i Innovació. Aquest projecte es va interrompre al cap d'un any: es va mantenir la investigació i la innovació com una peça clau però no l'única, i es va incorporar una dimensió social més gran a l'educació superior; alhora, es va potenciar l'enllaç amb la formació professional, que era un dels reptes que teníem en un moment en què hi havia molts aturats. En un cas i l'altre, he pogut comprovar la importància que té la universitat en la línia de conducció del coneixement i la formació fins a la investigació i la innovació. Per això avui tot Europa està plantejant aquesta nova fórmula d'equilibrar els tres vèrtexs del triangle format per educació, investigació i innovació.

P. ¿En quin lloc del rànquing europeu situaria la universitat pública espanyola des del punt de vista de la qualitat?

R. L'educació universitària a Espanya té un nivell bo, molt reconegut a l'exterior, i això es posa de manifest quan els nostres investigadors i doctors van a altres universitats. El problema és que aquests últims anys hem estat embolicats en un procés lent, que hem fet a batzegades: la transformació del sistema universitari espanyol per adaptar-lo a l'espai europeu d'educació superior. A més, les protestes contra aquesta implantació s'han ajuntat amb les protestes sobre la crisi i sobre el model d'universitat pública en un

Màrius Rubiralta. / PERE VIRGILI

moment en què el finançament és baix, tot plegat en un entorn de globalització que planteja algunes amenaces al sistema. No és una protesta nova; a França, Itàlia, Grècia i Alemanya han tingut unes certes dificultats per expressar el paper que té la universitat. Això segurament ha fet que la societat tingui una percepció més negativa de la universitat. Però nosaltres, que treballem amb indicadors, sabem que la universitat té un professorat, en general, molt bo.

P. ¿Per què ha arrelat tant la idea que el procés de Bolonya ens porta a una universitat més elitista?

R. És cert que un mal finançament

de la universitat pública per part de les administracions provoca una pèrdua d'autonomia universitària, dels valors mateixos de la universitat pública. Els estudiants creuen que, si es produeix aquesta pèrdua d'autonomia universitària, aquest forat quedarà cobert per l'acció de l'entorn privat, tant de la universitat privada com d'una eventual privatització. Després hi ha el tema de la mercantilització: s'ha fet un discurs –que era necessari– sobre l'ocupabilitat dels nostres titulats, però no tot ha de posar-se al servei de l'ocupabilitat. El discurs de l'entorn empresarial ha estat primari, en el sentit que s'ha preocupat només de la necessitat de tenir molts titulats

en les línies que convenen al mercat. Però per molt que el mercat necessiti una cosa, la universitat ha d'equilibrar socialment; és una institució que promou aquest equilibri i ha de defensar totes les àrees. Aquest missatge no s'ha transmès bé tampoc. També hi ha el factor que s'ha insistit molt en la idea –que jo he defensat també– de transformar el coneixement en valor econòmic a través de la investigació i la innovació, una idea que s'ha demostrat vàlida en un moment en què els dos punts de l'economia espanyola –la construcció i el turisme– s'han mostrat molt febles i que s'ha vist que hi havia un sistema financer excessivament especulatiu. Però és evident, que quan fem aquest discurs, moltes vegades ens oblidem de les àrees que estan menys lligades a l'economia i que també són fonamentals per a l'àmbit del coneixement i la societat: les humanitats, les ciències socials.

P. Des de l'Administració s'insisteix que hi haurà millores en la política de beques. ¿Serà possible fer-ho en una situació de crisi econòmica com l'actual?

R. Sí, mentre jo hi sigui, segur. El problema real és l'accés a la universitat: si volem que els estudiants puguin escollir la dedicació completa i que exerceixin al màxim el seu talent i el seu esforç, els hem de garantir l'accés a la universitat. En aquest moment hi ha un model de beca distributiva molt petita; ara optem per un altre model, el de les beques salari, que permeten un nivell adequat de subsistència. Això passa per dues variables: la primera és el nivell de renda dels estudiants; cada any es fixarà un llindar de renda, que s'anirà ampliant de manera que l'any 2015 el nombre d'estudiants inclosos en aquest marc sigui al voltant del 30%. L'altra variable és convertir tota una sèrie de beques petites en beques salari que permetin la subsistència.

P. ¿Quina quantia tindran aquestes beques salari?

R. Les beques que tenim ara són d'uns 3.000 euros, més 1.200 euros de mitjana de la matrícula, que és gratuïta; això representaria inicialment uns 300 euros al mes, mentre que per tenir la beca salari adequada hauríem d'arribar als 600 o 700. Aquest és l'objectiu que ens hem proposat. En aquests moments estem al voltant d'uns 400. Hi ha d'haver, doncs, un creixement gradual, que volem que depengui també de l'activitat acadèmica de l'alumne. Això implica passar del 0,08% del PIB, que és que avui es gasta a Espanya en beques i ajudes, al 0,2%. Ara estem elaborant un nou model de beques, planificat a llarg termini, del 2010 al 2015, consensuat per tots els agents –comunitats autònomes, universitats, els mateixos estudiants– i independent de pressions polítiques i de la situació econòmica.

«Tot Europa està plantejant la nova fórmula d'equilibrar els tres vèrtexs del triangle format per educació, investigació i innovació»

«L'educació universitària a Espanya té un nivell bo, molt reconegut a l'exterior»

«El problema real és l'accés a la universitat: si volem que els estudiants puguin escollir la dedicació completa i que exerceixin al màxim el seu talent i el seu esforç, els hem de garantir l'accés a la universitat»